СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 45. Джерзі Ситі, Н. Дж., пятниця 25-го лютого 1938. No. 45. Jersey City, N. J., Friday, February 25, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПЛЯНУЮТЬ ВЕЛИКУ РОЗБУДОВУ ШКІЛ

ВАШИНГТОН. — Дорадчий комітет шкільництва вніс на руки президента проєкт, на основі якого федеральний уряд мав би ухвалити 855 міліонів долярів на розбудову шкіл по всіх місцях Злучених Держав Америки. Багато нинішніх шкільних будинків не відповідають вимогам модерного навчання. Розбудова і перебудова тих шкіл тягнуласяб пять років.

ХОЧУТЬ ПЕРЕБУДУВАТИ СХІДНЮ СТОРОНУ НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — Нюйорська комісія плянован уложила проєкт цілковитої перебудови східньої частини Ню Йорку, що тягнеться від 14 вулиці аж до Бруклинського мосту. Як відомо, ця частина належить до найпоганіших у Ню Йорку й нині творить так званий „слом дистрикт". Комісія говорить, що фактично ця частина має таке саме гарне положення, що і західня частина, яку замешкують самі багачі, але внаслідок якоїсь незрозумілої помилки ту частину дуже занедбано. Тепер комісія плянує в тій частині знищити всі теперішні доми, а на їх місці побудувати гарні моделеві доми, а також завести парки. При тій перебудові, очевидно, багато людей дістануть працю.

РУЗВЕЛТ ПОГОДЖУЄ ПЕНСИЛВЕНІЙСЬКИХ ДЕМОКРАТІВ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт завізвав чільних пенсилвенійських демократів, які на передодні ґуберніяльних виборів посварилися так, що це може зле відбитися на виборах до Білого Дому. Рузвелт хоче їх погодити. Найбільше клопотів завдає Джан Луіс, який за всяку ціну хоче поставити кандидатом свого чоловіка, Кенедія, що нині є фінансовим секретарем одної вуглекопної юнії. Та Луіс поволі мякне і годиться вже, щоб Кенедієві дати сенаторство.

МІСЬКІ РОБІТНИКИ ТВОРЯТЬ КООПЕРАЦІЇ.

НЮ ЙОРК. — Вслід за нюйорськими поліцаями, що минулого року створили свою власну кооперативу, в якій вони виробляють по дешевій ціні і доброї якости свої поліцайські однострої, тепер інші міські робітники, як пожарники, замітачі вулиць, судові помічники й інші, що мусять носити однострої, внесли прохання на позволення створити свої кооперативи, в яких вони моглиб вироблювати свої однострої по дешевій ціні й доброї якости, а притім щоб ділили між собою заробок, коли такий залишиться в їх підприємстві.

ЗРІСТ БЕЗРОБІТТЯ В ОСТАННІХ МІСЯЦЯХ.

ВАШИНГТОН.—Секретарка праці пані Перкінс заявила, що від жовтня минулого року досі безробіття в Америці зросло на 2,800,000 людей. Найбільше людей втратили працю в грудні і січні; з економічних галузей найбільше в фабричному промислі.

ЛЕҐІОНЕРИ МОБІЛІЗУЮТЬСЯ ПРОТИ КОМУНІСТІВ.

НЮ ЙОРК. — Біля 700 умундурованих леґіонерів зібралися на приказ свого команданта Шредера в свому льокалі в Квінс для першої спроби майбутньої боротьби з комуністами. Такі самі спроби зарядили інші стійки леґіонерів. Завданням цих спроб є підготовитися до евентуальної боротьби з комуністами, яка то боротьба за розрахуванням командантів американського леґіону може в Америці наступити.

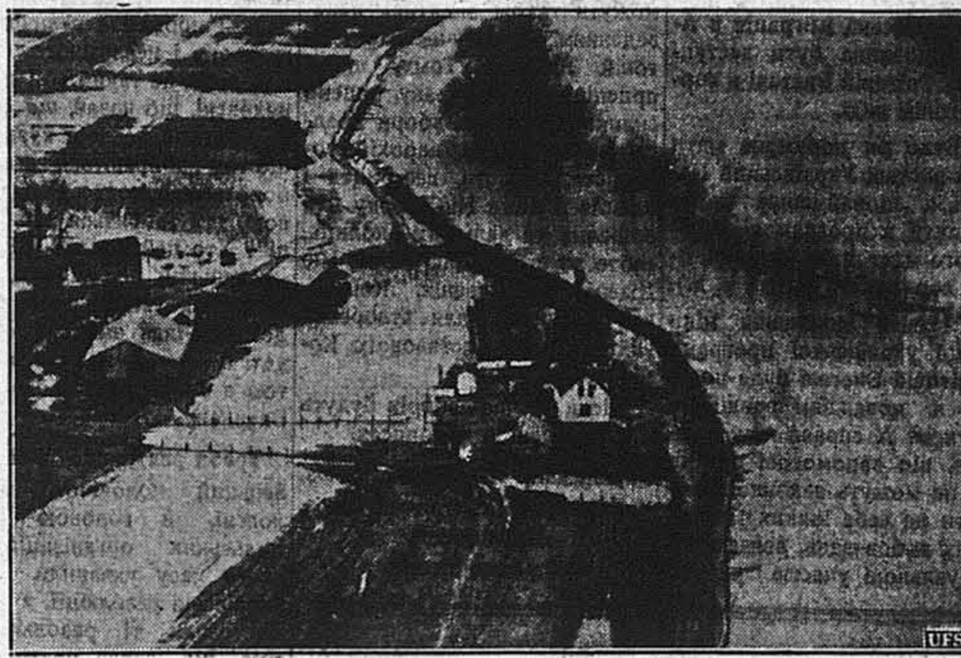
І КОНСУМЕНТИ ШУКАЮТЬ РАДИ.

ВАШИНГТОН. — До президента Рузвелта зголосилася делеґація, зложена з 25 жінок і чоловіків. Вони мають заступитись перед президентом за інтереси консументів, себто тих міліонів людей, що споживковують ріжні добра. Бо щоб зарадити бизнесовому застоєві, президент раз обнижує ціни, другим разом підносить, не турбуючись багато тим, як це відібється на тих, що купують і споживковують дані продукти. Згадана делеґація хоче цю справу президентові представити.

„ВІДМОЛОДЖУВАННЯ" АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ.

ВАШИНГТОН. — Вслід за рішенням, що під оглядом командного складу треба „відмолодити" трохи американську армію, президент назначив як першу зміну девятьох молодих ґенералів на високі становища в ґенеральному штабі. Чергові зміни наступлять пізніще.

СВІТ В ОБРАЗКАХ

ЗНОВУ ВЕЛИКІ ПОВЕНІ.

Ріки Арканзас і Гвайт вилили з берегів і залили величезні простори, викидаючи з домів коло 5,000 осіб та спричиняючи смерть багатьох людей. Повінь була спричинена скорим топленням снігів над допливами цих двох рік. Образок представляє ріку Гвайт коло міста Нюпорту, в стейті Арканзо, що потерпіло від повени найбільше. Червоний Хрест опікується в цій околиці 1,600 особами.

ОПРАВДУЮТЬ ПО ТРЬОХ ВІКАХ.

У 1656 році в містечку Гемптон Біч, Ню Гемпшир, жила жінка Юніс Ковл, яку посуджено за чарівництво. Суд признав її винуватою в чарівництві. Тепер, по близько трьох віках, заряд міста добув старі документи і хоче очистити її імя з неслушних закидів, а навіть хоче торжественно спалити всі документи, що відносяться до тої судової розправи.

ЩОСЬ ЯК ЗА ПАНЩИНИ!

У кількох сусідніх селах Чортківщини, Борщівщини і Заліщиччини наложили на населення дуже важкий тягар. Що ночі мусять іти в селі на варту 15—20 громадян і мусить бути готова одна фіра впродовж одної доби. Цей важкий обовязок, не передбачений ніяким законом, незвичайно дошкулює населенню, бо вибути на гострому морозі цілу ніч це не жарти. Притому слід завважити, що жінки не звільнені від цього обовязку. Як причину подають те, що в околиці бушує знаний бандит Едмунд Любінецкі і треба перед ним стерегти дідичів та жидів.

БАНКИ ПРИГОТОВАНІ ПОКИНУТИ АЛБЕРТУ.

Теперішній албертійський уряд оподаткував банки в цій провінції на суму $2,808,000. Той законопроєкт, разом з кількома іншими, розглядала недавно окрема судова комісія в Отаві, бо албертійський лефтенент - ґовернор відмовився їх підписати.

Яке буде остаточне рішення в тій справі, ще не знати. Але представник канадійських банків сказав недавно, що як згадана комісія скаже, що провінціяльний уряд мав право ухвалити банковий закон, тоді банки замкнуть свої офіси в цій провінції, бо прихід замалий, щоб вони могли заплатити тих кілька міліонів податку.

РУМУНСЬКИМ УРЯДОВЦЯМ НЕ ВІЛЬНО ГОВОРИТИ ПО РОСІЙСЬКИ.

Командант III. румунського корпусу заборонив державним урядовцям у Румунії говорити між собою чужими мовами, зокрема — по російськи. Хто нарушить цю заборону, наражується на вязницю від 1 місяця до 2 років та гривну до 20,000 леїв; йому відберуть становище на 6 літ.

СВОЯК СТАЛІНА ШПИГУНОМ В ІТАЛІЇ.

Тайна фашистівська поліція викрила в Римі шпигунську советську орґанізацію, що ділала в цілій Італії. Керівником тієї орґанізації шпигунів був інж. Ґріґоріев, близький свояк Сталіна. Його засудили на 30 літ вязниці; інші советські шпигуни в числі 13 засуджені на 10—20 літ. Члени тієї орґанізації вели шпигунську орґанізацію від 2 літ, а її осередок містивсь у Медіоляні. Афера ця викликала велику сензацію в Італії. Зокрема те, що вмішаний у цю халепу свояк Сталіна.

НАПАД НА ПОЛЬСЬКУ РЕДАКЦІЮ.

На домівку редакції „Куреира Вечорного" в Кракові напали якісь молоді люди, побили редакторів, знищили внутрішнє уладження і втекли. Був це політичний порахунок.

СТРІЛЯНИНА ПІД ЦЕРКВОЮ.

В Бані Березові, пов. Коломия, на селян, що вийшли з церкви, напали десять озброєних людей і почали густо стріляти, на щастя не трапляючи нікого. Поліція арештувала напасників і відставила до суду в Яблонові.

КАНАЛ МІЖ ВЕНЕЦІЄЮ Й МЕДІОЛЯНОМ.

В Італії, між Венецією й Медіоляном, має повстати канал, довгий 300 км. Він дасть змогу перевозити товари зо Швайцарії через Адрійське море.

ПЕРШИЙ МОСКОВСЬКИЙ ЧАСОПИС.

Московські „Ізвестія" подають цікаву новинку про перший періодичний часопис, який появився московською мовою. Той часопис появився в січні 1703. р. Орґанізатором того часопису та його видавцем був цар Петро І. Назва часопису була доволі „проста": „Вісти про війну та інші речі, які варт знати і запамятати, які трапилися в московськім царстві та в інших краях". Часопис коштував 2 копійки і виходив у накладі 2,000 примірників, спершу в Москві, опісля в Петербурзі.

Петро І., який читав голяндські часописи, фабрикував до свого „журналу" закордонні кореспонденції. Довгий час той часопис мав офіціяльний характер.

Перший часопис, який був приватною власністю, вийшов у Росії в 1789. р..

ЗНАЙДЕНО ЩЕ НЕЗНАНІ ЛИСТИ Т. ШЕВЧЕНКА ТА АРХІВ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ.

В державнім музею української народньої творчости знайдено 8 досі невідомих листів великого українського поета Т. Шевченка до його своякіи і друзів. Серед листів виявлено й 2 неопубліковані вірші „Про долю" й „Полякам". Ці листи й поезії будуть видруковані в журналах та передані в інститути і музеї, зокрема в Інститут української літератури Академії Наук ім. Т. Г. Шевченка. Тамсамо знайшли ще архів Центральної Ради.

СВЯЩЕНИК ПРОТИ ЗАГРАНИЧНИХ ГРОШЕЙ У ЦЕРКВІ.

Римо-католицький священик у Калґарах (Канада) присвятив недавно частину своєї проповіди в церкві заграничній валюті. Виявилося, що члени тої парохії давали на збірку в церкві монети ріжних держав. З тими заграничними монетами багато клопоту, бо вони або зовсім безвартісні, або треба за них платити високу виміну на канадійські гроші.

„РІДНА ШКОЛА" ДЯКУЄ УКРАЇНСЬКІЙ ІМІҐРАЦІЇ

ЛЬВІВ. — Загальний Зїзд „Рідної Школи" ухвалив 2. лютого б. р. між іншими ще й таку резолюцію: „Загальний Зїзд РШ висказує особливше признання й подяку українській іміграції — у першій мірі із Злучених Держав Америки й Канади за визначну допомогу, а зокрема „Обєднанню Українських Орґанізацій в Америці", що завсіди ставиться з найбільшою прихильністю до діяльности Рідної Школи та наглядним ділом виявляє свою оцінку її праці".

ЦІЛИЙ КРАЙ В ОБОРОНІ ЦЕРКВИ І ЇЇ ГОЛОВИ.

ЛЬВІВ. — Українська преса приносить кожного дня з ріжних повітів і місцевостей звідомлення про вияви протестів українського громадянства, звернених проти атак посла Войцеховского і йому подібних на митрополита Шептицького й Українську Церкву.

ПРАВОСЛАВНІ ІДУТЬ РАЗОМ З КАТОЛИКАМИ.

ЛЬВІВ. — „Діло" (ч. 30) містить ухвалу православних українців міста Кремянця на Волині, підписану 172 громадянами, яка звучить ось так: „Глибоко вражені та обурені нечуваним у культурному світі нападом на достойну особу українінського Митрополита Андрія Шептицького, якого зневажив у соймі засліплений злобою і ненавистю до Українського Народу польський посол Войцеховскі, православні українці міста Кремянця на Волині приєднують і свої голоси до всенароднього протесту проти такої некультурної поведінки польських шовіністичних кол і складають великому оборонцеві прав Українського Народу і Незломному Борцеві за кращу долю Української Нації, Митрополитові Кир Андрієві Шептицькому, вислови своєї глибокої пошани і синівської відданости".

РОЗВЯЗАЛИ „СОКІЛ" У КОЛОМИЇ.

КОЛОМИЯ. — Коломийське староство розвязало недавно товариство „Просвіта", в якім гуртувалась головно українська молодь. А тепер розвязано ще й ґімнастичне товариство „Сокіл", де була виключно сама молодь. Польська влада мотивує це тим, що українська молодь роздумує по тих товариствах над тим, як поглибити в краю „національ-ний сепаратизм", себто, як відмежувати українців від поляків.

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ФАБРИКАНТКАМИ.

ЛЬВІВ. — М. Нижанківська пише в „Ділі" про те, що вже й українські жінки творять самостійні варстати праці та дають заробіток українським робітникам. І вичисляє 5 українок, власниць фабрик. Це такі фабрики: фабрика пасти до черевиків „Елеґант" О. Левицької, фабрика цукорків та чоколяд „Фортуна Нова" Авдикович-Ґлинської, фабрика содової води „Здоровля" О. Гірнякової, фабрика будинів і ґаляреток „Ароза" Рожанковської та фабрика оцту „Винниця" А Чижович.

СТРАЙК У ВАРШАВСЬКІЙ ОПЕРІ.

ВАРШАВА. — Яких 500 членів орхестри і балету, а далі співаки і прислуга Варшавської Опери взялися за „сидячий страйк". Не виплатили їм належитости за останній місяць. Страйкуючі сплять на підлозі, в льожах, де попало. З поблизьких ресторанів доносять їм їжу. Маєтковий стан опери дуже поганий. І нема вигляду, щоби поліпшився.

ЗРАДЖУЄ ТАЙНУ.

МОСКВА. — Комісар війни Ворошилов згадав у промові, ніби мимоходом, про те, що розстрілено, і то давно, не менше й не більше, а двох адміралів: Володимира Орлова й А. К. Сивкова. Ворошилов зачислив тепер тих, донедавна таких високих советських достойників, до „фашистівських бандитів і зрадників". Досі ніколи не було ніде згадки про якийсь суд над тими двома адміралами, ні про їх розстріл.

З ЄЖОВОМ ТАКОЖ НЕДОБРЕ.

ПАРИЖ. — Французькі ґазети подають, що попав у неласку самий головний чекіст, Єжов. Його усунули з посади комісаря внутрішніх справ. Пишуть, що він фактично не урядує, а комісаріятом проводить Заковський, щойно недавно назначений заступником комісаря внутрішніх справ.

БОМБАРДУВАЛИ ЯПОНСЬКУ ТЕРИТОРІЮ.

ТОКИО. — Японці дізнали перший раз такого удару, якого досі не знали. Китайські летуни бомбардували місто Тайгоку, столицю японського острова Формози. Є 8 осіб убитих і 29 ранених. Цей острів загарбали японці від Китаю в 1895 р. Населення Формози є китайське. Кажуть, що бомбардовано острів з літаків, яких достарчили Китаєві Совети. Та заповідають, що це тільки початок летунських наїздів на японські землі.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Co., Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

МОСКВА ПРОГРАЛА

Як не глядітиб на теперішні відносини в Німеччині, одно є певне: що під сучасну хвилю Німеччина грає першу скрипку, коли мова про упорядкування відносин в Европі. А далі: можна також сумніватись у тривкості теперішніх ріжних успіхів Гітлера, але годі не погодитися з тим, що в міжнародній політиці таки перемогло фанатичне наставлення Гітлера проти комунізму і червоної Москви, як того гнізда, з якого розлазяться по світі большевицькі черви, чи як того багна, де розплоджуються трійливі бакцилі комунізму.

Очевидно, що в тім не так заслуга Гітлера, як самої Москви. Це звироднення цеї останньої довело до того, що в останніх часах зачали її відпекуватись дотеперішні її симпатики, а навіть ті, що були її аґентами. Це советські „чистки" довели тепер до цього, що вже і в „Ди Ню Йорк Таймс" (як от з 22. лютого) знаходяться голоси, що пишуть про інформації, які поміщує в цій ґазеті її кореспондент з Москви, Волтер Дюренти, що вони є безглузді і такі, що впроваджують американське громадянство в блуд щодо того, що діється в Советах. І те, що Совети зачали тепер послідовно підшиватись під демократію і прикривати свої злочини демократичними принципами, спричинило, що й демократії світу зачинають для спасення демократії відмежовуватись від „демократичної" Москви.

Те все добре відоме націстичній Німеччині, зокрема Гітлерові, який і без того просяклий такою ненавистю до большевизму, що відчуває, що його покликала якась вища сила, щоби повести проти комунізму хрестоносний похід. Ось те його „покликання" прибирає тепер щораз виразніші й реальніші форми, бо міжнародні відносини так складаються, що Совети зачинають бути відокремленими в такий спосіб, як це було в 1917 році, коли вони захопили владу. Цеж видно, що держави цілковито відмежовуються від Советів, або принаймні не беруть їх у рахубу, коли застановляються над новим упорядкуванням світу.

Чому це так? Крім Гітлера, а в меншій мірі й Мусолінія, нема ніякої такої другої сили у міжнародній розумінні, яка зрезиґнувалаб з контакту чи союзу з Советами тільки через — большевизм. І Анґлія, а ще скорше Франція державлисяб радо Советів, хочби тому, щоб ними шахувати пляни Гітлера чи Мусолінія. Бо як одна так і друга держава звикли вести реальну політику. А коли діється інакше, то це значить, що реальна політика каже їм покинути Совети тому, що вони не представляють ніякої дійсно поважної сили. І тим треба пояснювати, чому в тих перемінах, які тепер творяться в Европі, вже не рахуються з Советами як якоюсь дійсно поважною силою.

КОМУНІКАТ

У СПРАВІ УКРАЇНСЬКОЇ УЧАСТИ В СВІТОВІЙ ВИСТАВІ В НЮ ЙОРКУ.

—o—

В днях 12. і 20. лютого 1938 р. відбулися в Ню Йорку і Філядельфії наради представників Українського Народного Союзу, Українського Робітничого Союзу, Провидіння та Народної Помочі й часописів Свобода, Народна Воля, Америка і Народне Слово, в справі участи української іміґрації в Америці в Світовій Виставі в Ню Йорку 1939 року.

По зреферуванні цеї справи і переведенні дискусії принято згідно такі постанови:

1) Українська іміґрація в Америці повинна бути заступлена на Світовій Виставі в зорґанізованім виді.

2) Було би побажане мати на цій виставі Український Павільон, а щонайменше треба виступити з програмою українського мистецтва (музика, опера, хор, балет, театр і т. д.).

3) Навіть виконання мінімальної української програми на Світовій Виставі буде получене з поважним грошевим видатком. А справи так маються, що запомогові орґанізації не можуть законно перебирати на себе ніяких матеріяльних зобовязань, звязаних з евентуальною участю української іміґрації у Світовій Виставі.

4) Тому не може бути мови про українську участь у Виставі, якщо загал української іміґрації в Америці не зложить потрібних на це фондів. Та ми переконані, що як завжди, коли йшло про українську справу, таксамо й тепер українські запомогові орґанізації в Америці зроблять усе, що в їх спромозі, щоб допомогти і цій справі.

5) Запомогові орґанзації не можуть також занятися переведенням нашої участи у Світовій Виставі. Тому, щоби приспішити цю справу, рішено скликати загальні збори представників громад, парохій, товариств, братств, сестрицтв і клюбів з міста Ню Йорку й з ближчих та дальших околиць, себто зо стейтів Ню Йорк, Ню Джерзі, Пенсилвенія, Конетикот і інших, для створення Підготовного Виставового Комітету.

Місце й час зборів будуть проголошені в часописах.

Український Народний Союз,
Український Робітничий Союз,
Провидіння,
Народна Поміч.

ГАНЕБНИЙ НАПАД НА НАШОГО МИТРОПОЛИТА

(Кореспонденція з Галичини).

В кожній українській родині в Галичині говориться, а в кожному часописі пишеться про промову в соймі польського посла Войцеховского, в якій той „маленький чоловічок" — як пише „Діло"—напав на митрополита Андрія Шептицького за те, що митрополит не дозволив узяти польському війську офіціяльної участи в святі Йордану 19. січня цього року.

Зпевністю ця справа перелетіла вже пінистий океан і пронеслася по всій землі Вашинґтона.

Зпевністю, пишемо, бо хтож нині не знає про митрополита Шептицького? А знають його низи й верхи, доли й узгіря, міста й села. Знає і чуває мужик дебелий із сивими платками волосся на голові й малий унучок його, що ловить перші проміні життя; знає і чуває кожний інтеліґент і кожний міщанин.

І нема мабуть ні одної української людини, що не шанувалаб нашого митрополита за його віддання українській справі, за його щире й золоте серце.

Сам митрополит живе у мурах Святоюрської палати, веде аскетичне життя і вкупі з тим роздає великі суми на ріжні цілі, що причиняються до розвитку української нації. Багато, багато малярів, мистців і поетів завдяки митрополитові не затратили своїх талантів, не затратили, не згубили у вирі матеріяльних недостач. Де тільки скрута вила, як собака, де творча людина скиглила, де тільки стогін студіюючого молодця в краю чи на чужині обізвався, де розпучливий крик безробітних стелився, там усюди щедре серце митрополита приходило з поміччю і гоїло рани, коїло мир і любов та засівало радість і міць, і віру кріпило.

І ось тому митрополит тішиться відданістю цілого нашого народу. Тому митрополит — це в нас загально признаний авторитет.

Дух митрополита сіяє над усією нашою землею, як сіяє золотисте сонце в погідний день, і промінює величчю могутнього і незломного.

А хтож це такий той п. Войцеховскі, що назав, що св. Юр є „протипольською кузнею" й що там „збираються засоби до боротьби з польською державою, там творяться пляни праці"? Хто цей посол? Це собі „маленький чоловічок", що з піною на устах розкричався, домагаючися зміни в конкордаті й нагляду над митрополитом з боку примаса Польщі й Ватикану.

Треба знати, що цей „маленький чоловічок", Войцеховскі, є головою деяких польських орґанізацій, що свого часу ухвалили протиукраїнські резолюції, а заманіфестували ті резолюції ще тим, що зараз розторощено вивіски наших склепів „Маслосоюзу", „Достави", книгарні ім. Т. Шевченка і т. д.

Це певне, що їдкий виступ п. Войцеховского має „глибший політичний зміст", як говорив у соймі посол Целевич, і „що він стоїть у безсумнівному звязку з акцією польського громадянства, яке змагає до перетягнення українців на римо-католицький обряд".

Але словами вище згаданого посла скажемо, що „даремна їх праця! Українці стоять на такому рівні розвитку, що масова зміна віроісповідання неможлива".

Нам дивно, чому Войцеховскі ясно не хоче виявити цього, що він змагає до „зміни віроісповідання" наших українців, але обходить справу подалеку, ще й до того вживає нечесної гри й шакалем накидається на митрополита.

* * *

Наше громадянство, розуміючи добре виступ п. Войцеховского, своє німе співчуття перемінило у величаву маніфестацію, яка відбулася в неділю, 6. лютого ц. р., на Архиєрейській Службі Божій у св. Юрі, відправленій у намірені Митрополита Кир Андрея й Українського Народу. І саме цей величавий збір вірних був виявом протесту й гніву, спрямованого у сторону панів Войцеховских.

На Службі Божій були приявні найбільші наші політики й діячі з сеніором д-ром Костем Левицьким на чолі. Не бракло ні одного нашого представника культурно-освітніх, гуманітарних та господарсько - економічних установ.

По Службі Божій пішли чолові представники українського народу і в авдієнційній салі промовляли перед митрополитом та впевняли, що „український нарід муром стоїть при греко-кат. церкві і її голові".

Потім старенький із біло-сріблистим волоссям на голові митрополит виголосив промову. Але таку промову, що такої ніхто не сподівався, бо ця промова була могутня й потужня, бадьора, а не смутна, кріпка, як скелі гір високих. Не жалувався митрополит, не бідкався, а заявив між іншим, що **„виступ п. Войцеховского схильний уважати за велике й рідке відзначення, бо й не може бути кращої та вищої чести і слави, як коли трапиться приймати на себе удари, призначені для цілого народу".**

„І тому — говорив дальше найдостойніший митрополит — **мені здається, що вп. пані і панове не прийшли висловлювати мені своє співчуття з приводу виступу п. Войцеховского, лише ґратуляції. Може цей виступ і в дечому іншому віддав нам деяку прислугу, бо під такими ударами сталиться характер нації та виробляється загальна між нами солідарність".**

Доказом цього, що так дійсно є, зібрані маси, що під митрополичою палатою купчилися, коли митрополит скінчив промовляти, загомоніли „слава"!

Це так у самім Льва-Городі відбувалося. Але треба знати, що й цілий край на ріжних зібраннях і „Просфорах" масово виявив солідарність з митрополитом.

І коли чужа злоба й лють та ненависть проявляється інтенсивною акцєю, тоді гинуть антаґонізми й політичні розбіжності, никнуть домашні лайки, а родиться стихійна, з цілого народу непереможна реакція. Міжусобиці щезають, і в обороні власних спільних інтересів усі ступають під один прапор.

Василь Ткачук.

РІДНА КРАЇНА.

Нехай далеко золота безліку,
Щастя, могутність і мудрість
і слава,
Мене додому понесе довіку,
Мов верховинська річка рвучка
й жвава.

Нехай там вдома хліб разовий,
чорний,
Нехай там хмари, бурі, сніговія,
Рідна країна щастя непоборне,
Вона для мене злотосяйна мрія!

Ланцюгів безліч мене з нею вяже
І рамен безліч все до неї тягне,
Як бідна ненька, коли їй смерть
вража
Дитя забрати з цього світу
прагне.

Я. В.

Хто щедро роздає умові багатства, тим не зруйнується.
(Лямбер).

—o—

Краще є провести життя нічого не робивши, ніж робити собі щось із нічого.
(Пліній Молодший).

—o—

Колиб щастя було у змисловому житті, то ми мусілиб назвати щасливою худобу, яка для паші знаходить вику.
(Геракліт).

—o—

Нерозумно є виговорити свою тайну, а сподіватися, що інші не виявлять її; зробити кому прислугу, а сподіватися від нього вдячности; перед своєю любкою вихвалювати красу її приятельки; випустити злодія з вязниці та радити йому жити чесно, коли він не має з чого жити. **(Сафір).**

—o—

Перша склянка вина, що його пєш, служить для здоровля, друга для веселости, третя родить жаль, а четверта ганьбу. **(Арістотель).**

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Бейон, Н. Дж. — До збірки на Рідну Школу додати: Л. Гавазин 50 ц.

Гнат Кращенко.

В СТАРІМ ЗАМКУ

Історична повість.

(37)

Кіндиса добре знали. Солоняк вернувся на замок. Коли прийшов до сотника, Хорошко розповідав, як то він колись дурів за анкою і яка вона тоді гарна була. Кляв, зітхав і пив, цілий розпалений тим, що мав щастя висвободити її з льоху. Закінчив словами:

— Щоби мені зійтися з Кіндисом! Повисне! А що ти скажеш, Солоняк?

— Що можна було зробити, вже зроблене. Міст можна підпалити в кожній хвилі. З містечка багато людей тягне на долішній замок. Всі ідуть з великим запасом харчів і для нас прийде запас.

До замку стали стягатися ріжні люди: українці, волохи, вірмени, жиди. Посідали при своїх річах коло воріт і ждали, аж їх впустять. Були з міхами, скринями, возами. Дехто корови, вівці і кози привів. Отарий Орун надів на себе смертну сорочку, обвязав руку і, не зважаючи на те, що кругом нього діється, молився. Вийшов Солоняк і приказав цей народ впустити на долішне подвіря і до його хати.

Хорошко, вже зібраний в дорогу, пішов до Ганки, бо хотів попрощатися. Знайшов її там, де полишив був: на подушках, втулену в кут і неначе задеревілу. Настя, сидячи коло ліжка на землі, дрімала. Ганка хвилю дивилася на Хорошка і, бачучи, що він одітий по подорожньому, промовила сумно:

— Їдете? Покидаєте нас? То я пропала! Я знов попаду в руки того ката!

— Не бійтеся, бо той кат не прийде сюди. Як прийде, то його не впустять.

— Він, як прийде, то не сам. Прийде з татарами.

— Замок має досить оборонців. Я їду, щоби прислати ще більше. Нема чого боятися. Татарин замку не візьме.

— Візьме не лицарським, а злодійським способом. Ми тут довго живемо. Кожну закутину Кіндис оглянув не раз і не два. Казав мені, що є якийсь льох, котрим можна з замку вийти і до замку увійти.

— Я скажу про це сотникові. Як ту діру знайшов Кіндис, то знайде її й кожний інший, коли вже знає, що вона десь є.

— Татари на мур не будуть пхатися. Десь в якийсь кут всунуть барило пороху і розірвуть мур.

— В замку мають добрі рушниці. Татар під мур не допустять.

— Дай то, Боже! Як я буду жити, то відішліть мене до батька. Як тут лишуся, то згину. Він, як сам сюди не пропхається, то підішле своїх людей. Вони мене вбють. Як не ножем, то отруєю.

— Відішлю, не бійтеся!

Більше Хорошко не годен був сказати, ні слухати того, що вона говорила. Вибіг на подвіря, сів на коня і з кількома своїми товаришами відїхав.

На замку, хто лиш міг, вдерся на мур і згори дивився в степ, чи не догляне чогось. На випадок приступу назбирано і на мурі понакладано каміння. Де в замку знайшовся який камінь, помандрував на мур. Ввесь брук на обох подвірях видерли з землі і поскладали на купи; що не влізлося на мурі, поклали накупу під муром. В міру, як плив час, бодрість опановувала серця. Дехто зачав не вірити, щоби Кіндис осмілився спровадити татар. Всеж таки до містечка ніхто не вертався.

Марка, котрий цілу ніч спав твердо і спокійно, розбудив гамір на подвірю. Підвівся на ліжку і спитав:

— Що це за гамір?

Солоняк, котрий саме тоді увійшов до його кімнати, сказав:

— То народ з містечка, що втік на замок і розтаборився на першім подвірю.

Солоняк розповів Маркові, що на замку сталося і що зроблено для його оборони. Коли скінчив, почули голосніший гамір на першім подвірю. Всі здрігнулися, гадаючи, що татари вже ідуть. Солоняк вибіг з хати. Хвилю було тихо, потому знов гамір. Надбіг Солоняк з кусником записаного паперу і пішов до кімнати, де був сотник. Всі побігли за ним. І Марко пішов туди поволі, закинувши на себе жупан. Солоняк подав сотникові писульку, кажучи:

— Якийсь чоловік надлетів скаженим чвалом, коло воріт свиснув і на міст кинув отсей папір. Завернув і почвалував назад.

Сотник взяв письмо, прочитав і каже:

— Письмо таке незручне і покручене. Татарин жадає, щоби ми дали за себе окуп. Тут стоїть, скільки жадає за мене, за жінку, за доньку, за сина і за наших козаків. Кожна особа оцінена інакше. Найбільше жадає за Марину. Крім того каже видати собі майно Кіндиса і його жінку... Нехай жде. Дістане, аж рак свисне! Він хочби дістав окуп, то нас таки не випустив би звідси... як би мав на те силу. А як не має такої сили, то окуп шкода давати, бо цілком не потрібний.

— А може Ганка сама схоче, щоби її видати? — замітив отець Жук. — Жінка повинна йти за мужем.

— Треба її саму спитати, — сказав сотник.

Солоняк пішов по Ганку. Ті, що її раньше бачили, жахнулися, побачивши тепер. Блїда була, занехарена і неначе нетямуща. Розпущене скудлачене волосся звисало на плечі. Очі горіли огнем розпуки і жаху. Увійшла, станула з повагою, що сильно відбивала від того нужденного вигляду. Стояла, не залякана і не упокорена видом сотникової, котра цікаво гляділа на неї. По хвилі промовила, показуючи рукою на Солоняка:

— Що люди кажуть? Чи правда це, що той чоловік сказав мені? Мають мене видати? Чи я чиясь худобина?

— Ваш муж допоминається, — сказав отець Жук. — Правда, що ви маєте злого мужа. Та всеж таки ви його жінка.

— Я?! — скрикнула Ганка. — Я його жінка? Жінка того, що мене вязнив під землею? Жінка того злодія і опришка, жінка розбійника? Я його знати не хочу! Я його проклинаю! Пане сотнику! Змилосердися над нещасною. Борони мене. Візьми мене до себе. Буду тобі служити. Мій батько викупить мене. Я...

Не годна була далі, бо захлипала так, що аж давило її.

— Проти вашої волі ніхто вас не видасть. Не бійтеся. Як вам візьмуть, то хіба вкупі з нами.

— Ви не знаєте цього чоловіка. Ви не знаєте, що я з ним витерпіла!

— Сльози знов пустилися з її очей.

— Іди і будь спокійна, — сказала сотникова. — А як почуваєш себе безпечнішою тут, то прийди до нас. Саму тебе не лишимо.

— Зі мною є Настя. То добра дівчина.

Ганка відійшла. Сотник сказав решту:

— Татарин дає нам дванацять годин часу до зложення окупу. Як згодимося дати окуп, то маємо над ворітьми вивісити білу хоругву. Як такої не буде до вечора, грозять наскоком на замок.

— Татаринові ні Кіндисові не можна вірити, — промовив Марко. — Не виключене, що будуть ждати дванацять годин. Та не виключене таке, що вони, не сумніваючися, що окупу не дамо, про тих дванацять годин пишуть на те, щоби нас приспати, щоби ми перед дванацятьма годинами не сподівалися їх наскоку і не стереглися. Гадаю, що нам треба робити так, як би тих дванацять годин вже минуло.

На другім подвірю чужих не було, бо їх там не впускали. Солоняк здивувався, коли вийшов на подвіря, знов побачив Настю в тім місці, що вчора. Стояла з запаскою в зубах. Виглядала так, наче би й тепер хотіла сказати щось. Він приступив до неї і спитав:

— Ти чого прилізла сюди і стоїш під муром?

— Я хочу вам щось сказати, та дуже боюся.

Нахилився до неї і дівчина шепнула:

— Вона вже вернулася!

(Дальше буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

НЕ ПОХВАЛА, А ПРАВДА.

Кілька літ тому група української молоді виступала в церкві Комюниті в Ню Йорку з українськими різдвяними піснями та з танцями. Промовляючи при кінці вечора, пастор церкви, Говмз, висказувався з подивом про українські народні пісні та про співучість молоді, порівняв її з американцями й сказав меньше-більше таке: „Що заспівалиб ми українцям, якби ми так захотіли зарепрезентувати їм свою пісню? Хіба американський гимн, і то ми застряглиб на другій строфці".

Це виглядало на гарне слівце, сказане просто для вихвалення українців; немовби з чемности для нас він аж понизив себе.

Тимчасом оноді в Ню Йорку зібралися скрипак Гайфец, редактор Ліч, баритон Тибет та поет Колам і згодилися на те, що гимн „Де Стар Спенґелд Бенер" має десь коло середини такі трудні ноти (одні з них зависокі, інші занизькі), що американці звичайно поза цю середину вже й не співають.

ПОХІД ПРОТИ НАЦІОНАЛЬНОГО ГИМНУ.

Критикували не лише гимн „Де Стар Спенґелд Бенер", але й гимн „Америка де Бютифул". Критикували їх так сильно, що нарешті згодилися на те, що американці повинні закинути співати ці гимни, а на їх місце придумати зовсім нові гимни, себто зложити нові пісні й скомпонувати до них нову музику.

Оба ці гимни вже освячені досить довгою національною традицією, а проте люди, які знають, що говорять, ці традиційні гимни критикують, не зважаючи на те, що може знайтися люди, які на критику національного гимну заломлять руки як на національне блюзнірство.

Про оба американські національні гимни згадано було між іншим, що оба вони не є властиво американського походження, себто, що це чужі пісні, що з браку оригінальних пісень, підібрані для американських потреб. Одначе на це властиво не кладено великої ваги. Головні закиди звертаються не стільки до походження гимнів, скільки до самого характеру пісень.

Закидано їм обом, що вони не є інтелігентні, енергійні, поважні й співучі. Національні гимни повинен бути проявом інтелігенції; він повинен запалювати до енергії; повинен бути поважний. І надаватися до співу.

Це критика не по припадковій справі, як походження, а критика по суті: критика внутрішньої вартости пісні.

ДОБРІ ГИМНИ, ТА НЕ ЗОВСІМ.

Мірили вони тими мірами не тільки американські гимни, алей гимни інших народів. Годилися на те, що одним з найкращих гимнів це французька революційна пісня „Марселеза". Але і її закинули, що вона занадто військова.

Говорили й про інші американські пісні. З них найкращою признали „Диксі", але їй закинули те, що вона провінціяльна, бо відноситься вся лише до одної частини Америки, до полудневих стейтів.

Чи не булоб цікаво приміріти такі або подібні міри до українських національних гимнів?

ЗВІДКИ ВЗЯТИ ГИМН?

Говорили й про те, звідки взяти такий гимн. Сказав редактор місячника „Форум", Ліч: такого гимну нам сподіватися хіба від американського фармера, бо він пересяклий твердістю, ідеалізмом і енергією.

Виходив він із заложення, що ідеалізму, енергійности й твердости в гимні можна шукати хіба в людини, яка сама відзначається цими прикметами.

Чи справді воно так? Бо ми інколи ждемо енергії від неенергійної людини, а „твердої музики" від людини, мягкої як мокра глина.

БЕЗ МАТЕРІЯЛЬНОЇ ДОПОМОГИ НЕ ПІДЕ.

Місячник „Форум" уже взявся переводити в життя потреби нового американського гимну: оголосив уже конкурс і визначив тисячу долярів на нагороди для тих, що напишуть найкращі пісні для гимну. Як уже буде відповідна пісня, місячник оголосить другий конкурс: на музику.

Бо ідеалізм ідеалізмом, але без матеріяльної витрати діла не можна зробити. Це розуміє практичний американець. Ми обіцялиб авторам пісні й композиторам безсмертну славу. Очевидно, по їх смерті.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮАРК, Н. ДЖ.

Великий успіх концерту наших артистів.

Минулої неділі відбувся в Нюарку заходом Комітету Українського Народного Дому концерт оперової співачки Марії Сокіл і дириґента та композитора Антона Рудницького. Гостей з Рідного Краю повитав п. Т. Касків в імені комітету й українців-католиків, що влаштували цей концерт.

Публика була захоплена співом пані М. Сокіл. Вона теж вислухала з увагою промови п. Рудницького про Український Шпиталь у Львові. Збірка на цей шпиталь принесла $685. Із вступних тікетів було $115. Разом $800.

—o—

КЛІВЛЕНД, О.

Новий уряд Укр. Злуч. Організацій і Укр. Культурний Город.

Звичайно вибір нового уряду в якійнебудь орґанізації не є ніяким надзвичайним явищем. Новий уряд перебирає на себе обовязок вести дальше працю своїх попередників, старається виконувати її якнайкраще за своїми силами, знанням і здібностями. Часто новий уряд робить більший поступ від своїх попередників, або заломлюється під тягаром праці й організаційних обовязків, що знову зчерги перебирає на себе новий уряд, і так праця йде вперед раз скорішим, а раз повільнішим темпом.

Одначе вибір нового уряду в Укр. Злуч. Організаціях міста Клівленду й околиці, які репрезентують поверх 15,000 українців, не є чимсь звичайним. Новий уряд Укр. Злуч. Орґанізацій має цього року перед собою велике завдання. Він має потягнути за собою широкі маси українців у Клівленді й околиці, щоб лишили по собі памятку на цілі покоління, памятку, яка має говорити чужинцям тепер і в будучности про це, що українська нація живе, має свою культуру і є рівною іншим націям під кожним оглядом.

Говорячи про вагу, обовязок і завдання нового уряду, хочу зазначити, що новий уряд, який вибрано в Укр. Злуч. Організаціях міста Клівленду, є фактично старим урядом, з винятком кількох заступників. Майже одноголосно вибрано всіх старих урядників, даючи їм тим чином вотум довіря за їх дотеперішню працю. Та треба зазначити, що сам уряд, без кооперації делеґатів, які репрезентують ріжні орґанізації, без кооперації всього українського громадянства, не є в силі нічого зробити.

Досі той уряд спільно з делеґатами (з винятком кількох) зробили дуже багато. Дотепер громадянство кооперувало з ним на 100%, зокрема в справі Українського Культурного Городу. Вислідом праці є два погруддя, а саме: Тараса Г. Шевченка й Івана Франка й одна статуя Володимира Великого. Погруддя й статуя є творами славного українського скульптора-мистця Олександра Архипенка.

Є це кольосальний поступ, коли взяти під увагу, часи, безробіття і т. п. перепони. Досі вплинуло до каси Укр. Злуч. Організацій поверх $4,-000 на Укр. Культурний Город, за які то гроші викінчено працю над памятниками й вилито їх з бронзу.

Тепер приходить найважніша праця, а саме закінчення будови самого городу, в якім ті памятники мають стояти. Цього року, з початком березня, міський уряд приступає до закінчення праці над Укр. Культурним Городом, якщо в нас буде відповідна скількість потрібних грошей. Такий город і його будова потягають за собою величезні кошти. Город мусить бути такий, щоб міг з артистичної сторони дорівнювати чужинецьким городам, а то їх і перевищувати. Він мусить бути вартним переховувати такі дорогоцінності мистецької творчости, якими являються твори О. Архипенка.

До зібрання тих фондів лишається дуже мало часу. Укр. Злуч. Організації мають у пляні влаштування кількох імпрез, з яких повинно прийти досить доходу, щоб закінчити працю над будовою цього городу. Цеї неділі, 27. лютого (дивіть оголошення) в Укр. Нар. Домі відбудеться відкриття погруддя Івана Франка. Вірю, що громадянство масово візьме участь у тім відкритті й доложить усіх своїх старань, щоб воно під оглядом моральним і матеріяльним було успіхом. При кінці березня приготовляється концерт Т. Шевченка, з якого дохід також призначається на Укр. Культурний Город. Потім, десь при кінці травня, буде відслонення статуї Володимира Великого, яка є даром Укр. Нар. Союзу. Як усі ті імпрези вдадуться так, як цього сподіваються урядники й делеґати Укр. Злуч. Орґанізацій, то 4 липня буде святочне й формальне відкриття Укр. Культурного Городу і закінчення найкультурнішої праці, яку колинебудь зроблено в місті Клівленді, а може й у цілій Америці.

Отжеж праці є багато, праці тяжкої, яку люди, вибрані до ведення її, поведуть при допомозі всього громадянства, бо досі дали вони доказ, що можуть, уміють, хочуть і знають, як працювати. Тепер черга на нас всіх помогти їм дотягнути це діло до кінця. Одначе ще раз зазначую, що кооперувати мусять усі орґанізації, все громадянство, бо без того не можна нічого зробити. Кожний повинен робити все, що в його силах, щоб чимсь причинитися до будови тої святині культури, яка має нести славу українського імени між інші народи, яка має прославляти культуру українського народу.

При кінці хочу подати імена нових урядників, з огляду на вагу праці, яку вони мають перед собою. Отжеж: О. Е. Малицький, голова; Іван Білинський, заст. голови; Іван Сподар, секр. рек.; Г. Степаник, секр. фін.; Дмитро Шмагала, касієр; Володимир Бльондиненко, пресовий референт.

В. Бльондиненко, пресовий референт У. З. О.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Концерт нашої молоді.

Про концерт нашої молоді з Ню Йорку й околиці 6. лютого б. р. належиться заговорити зприводу його вартости — художньої і духової.

На програму зложилися коляди і щедрівки та побутові народні пісні у виконанні мішаного хору, смичкової орхестри і хору з орхестрою.

Хор Української Молоді (існує несповна рік, веде його молодий і талановитий дириґент Степан Марусевич, фаховий музика зо студіями в Нюйорськім університеті й у наших учителів: скрипка в Р. Придаткевича, дириґентура в М. О. Гайворонського) виконав у першій частині програми одну колядку і три щедрівки Стеценка і Леонтовича, в другій частині три народні пісні М. О. Гайворонського.

Виконання пісень, хоч і не всюди зо стилевою інтерпретацією, було дуже солідне і гарне. Треба зважити те, що як дириґент так і ввесь хор це американські роджениці, в яких невелике знання української мови. Одначе треба подивляти теплоту і щирість у виконанні та інтуїційне відчуття духа нашої пісні. Хор цей на правильній дорозі розвитку знайшов у публики піддержку, а в свої лави добирає щораз більше учасників. Як на рік існування, то багато він зробив і вже виробив собі імя солідного гуртка, свідомого свого завдання, ідейного й охочого до дальшої праці.

Дириґент Марусевич крім хору вів теж на цьому концерті саму орхестру в чотирьох мініятурних композиціях на теми українських народніх пісень М. О. Гайворонського (колискова, танок-коломийка і варяції натему пісні „Там на горі сніг біленький" і „Чом, чом не прийшов".

Усі чотири точки вийшли дуже легко і симпатично. Спеціяльну увагу звертає на себе обрібка пісень „Там на горі сніг біленький" і „Чом, чом не прийшов".

Хор з орхестрою виконав: 1) Колядку К. Стеценка „Добрий вечір тобі, пане господарю" і Щедрівку О. Кошиця „На Йорданській річці"; 2) Популярну пісню Д. Січинського „Стоїть гора висока", народню пісню „Ой, ти дівчино" і популярну пісню „Віє вітер". Це пішло під орудою комп. Гайворонського.

Самаж орхестра виконала Українську Рапсодієту Ф. Тимольського — М. О. Гайворонського, Козацький Похід та Варяції на тему танкової пісні М. О. Гайворонського, Варяції на тему лемківської коляди „Ой, зашли, зашли з неба ангели" і Щедрівку Ф. Колесси. Гайворонський знає, як якийсь твір скомпонувати, навчити виконати. Його орхестра на очах росте і аж дивно, що він виконує таку чорну працю.

Коротке слово про коляди, колядки і щедрівки виголосив українською й англійською мовою Іван Коцюбинський.

Крім цього був на цьому вечорі загальний спів коляд з орхестрою. Добре було, що текст тих коляд надруковано на програмах.

Розглядаючи точно програму, бачимо в ній найбільше вложеної праці композитора Гайворонського. Він уже кільканацять років серед нас і для нас працює. Своєю працею як композитор і дириґент зробив собі імя не тільки між нами, але й між чужими. Молодь має в ньому свого приятеля й дорадника і сміло можна сказати, що він є одним з тих, що його наша молодь розуміє.

На концерті бачили ми людей, що цікавляться долею тієї молоді. Прийшли вони всі, щоби провести мило пару годин у гарній, щирій та палкій атмосфері нашої молоді.

Дохід був призначений на прекрасну ціль. Цікаво: це перший того роду виступ на те, щоби піддержати ведення науки української мови в Колюмбійськім університеті і в Міжнароднім Інституті в Ню Йорку та на підмогу вбогим студентам у Рідним Краю.

Про всі ті цілі виголосила на тім концерті коротку промову панна Марія Лехицька.

Осип Стеткевич.

КЕРІВНИК НІМЕЦЬКОЇ ЗАГРАНИЧНОЇ ПОЛІТИКИ.

Став ним Йоахім фон Рібентроп, бувший німецький амбасадор у Лондоні, занявши становище міністра заграничних справ у кабінеті Гітлера.

Побожний.

Знаєте, кумо, мій чоловік то таки направду побожний.

— Ніби чому?

— Бо в неділю та свята ніколи мене не бє.

ЗВИЧАЙ У КРАЇНІ ВИШЕНЬ — СИЧАТИ НА ВСЕ

Погані фабричні вироби.

Коли японцеві не йде щось зовсім гладко — то він сичить. Не є це шипіт, який напр. чуємо в нас у театрі або на футболевих грищах. Він інакший, а значить теж що інше, ніж у нас. Японці сичать так, що затискають зуби, а як отворять уста, вдихають скоро повітря. Це сичіння означає розпуку, часом також респект, пошанівок а вкінці і збентеження.

Сичить шофер, коли йому скажете адресу, а він не може собі дати з нею ради, бо процент анальфабетів у Японії (хоч урядово проте багато не говорять) ще досить великий. Тож не дивота, що такий шофер не знає, що почати з адресою, хоч писана правдивим, а не фальшованим японським письмом. Та шофер сичить у Японії і тоді, коли прочитає адресу, одначе не може знайти адресата. Це тому, що Токйо поділене не на вулиці, а на бльоки домів. І так шофер мусить нераз їздити досить довго довкола кругом бльоку, заки знайде місце, куди має приїхати. Одначе треба признати, що не підвищить належитости за цю непередбачену окружну їзду. Сичать також, коли в крамниці зажадаєте предмету, якого там не мають на складі, або в подорожнім офісі, коли вам не можуть дати вдоволяючої відповіди на ваше питання. І як стій біля того, що сичить, збереться кілька всміхнених товаришів і пічнеться справжній концерт шипіння. Цей концерт не вразить вас, бо він означає збентеження, яке виразно відбивається на лицях службовців.

— Таж зателефонуйте до корабельного товариства, вони вам дадуть інформації, — скажете і зараз лиця службовців значучо витягнуться. А вони на це і не впали!

Тепер шипіт трохи зміниться, набере глибшого тону, коли взагалі можна при цьому говорити про якісь тони. Цей новий шипіт означає якнайбільший пошанівок для чужинця, який має таку „отворену" голову.

Знайти телефонічне число в Токйо не так легко. Коли не знаєте числа, шукаєте в списі телефонічних абонентів. Нераз приходиться шукати і чверть години. Колиж телефоністка получить зле, тоді сичать по обох кінцях телефону: один із розпуки, другий із здивування.

Пригода з телефоном у Японії не виняток. Все в Японії є скомпліковане. Чужинці уявляють собі, що в Японії все є досконале, а в Китаю все якнайгірше, та в дійсності воно не так. В Китаю все просте, без перешкод, самозрозуміле, в Китаю нема зайвих комплікацій і трудноців. Кожний там має час ніхто не є нервовий, ніхто не сичить. В Японії все скомпліковане, утруднене. Є просто загадкою, як ті японці, що в найзвичайнішому, найпростішому положенні дуже хвилюються, зуміли за 14 літ побудувати Токйо у великоміському американському стилю. Так, за 14 літ, від 1923 року, коли землетрус знищив був це місто до тла. А це все тим більше незрозуміле, коли справа віднайдення ліфтбоя в японському готелі є грізною справою. Коли гість у токійськім готелі скаже вейтерові, що має йому рано зробити і приготовити, то вчинить тому вейтерові великий клопіт: вейтер уже всю ніч не буде спати. І такі люди зуміли побудувати за 14 літ чудове місто, яке може рівнятися з кожним американським великим містом. Так, вони доказали того і сьогодні Токйо має майже шість міліонів населення, себто є третім містом у світі після Ню Йорку і Лондону.

Замовляти в готелі обід чужинцеві також не легко. Вейтер усміхнеться до вас і ввічливо сказавши „ес", відійде. Потім прийде другий вейтер, скажете йому знову, якої страви хочете, а він привітливо засичить і також скаже „ес". Це повториться яких пятнацять разів, заки зрозумієте, що вас ні один вейтер не зрозумів.

Подорожній нещасливий у кожній країні, якої мови не розуміє. Одначе в ніякій країні не є він такий нещасливий, як у Японії. В Китаю, на Маляйських островах в Індії чи в Африці порозумієтеся в найгіршому випадку мімікою, коли вже інакше не йде, але в Японії не зрозуміють вас і тоді, коли говорите до них мімікою, себто рухами рук. Чужинець напр. хотів, щоб шофер таксівки завіз його на залізничу стацію, а що не міг порозумітися із шофером, хотів йому пояснити: шипів „ш-ш-ш" і притому робив рухи руками, щоб іще лекше зрозумів, що має везти на залізницю. Все те нічого не помогло. Шофер повіз чужинця не на залізничу стацію, лише шість миль далеко до турбін міської електрівні, під затишними горбами.

Шведський інжинір, що живе в Японії вже багато літ, сказав про Японію таке:

— Щось тут є в непорядку. Японці вміють усе, потраплять це дуже легко, скоро вчаться, аж нараз у них приходить хвилина, коли не знають, що почати далі.

Це правда. В Японії не достає все якоїсь важної дрібниці. Їх авта не є зовсім гірші від европейських, притім далеко дешевші, їдуть скоро, та нараз щось у моторі заскреготче і віз зупиниться. Шофер вийде з авта, засичить і заложить руки. Це не його вина, лише вина авта, бо воно недосконале. В цьому слові „недосконалий" міститься велика небезпека для японського промислу, для його вивозу, що є найбільший в історії світової господарки. Японія за неймовірно короткий час здобула багато світових ринків. Японський промисл вдерся до Китаю, на Маляйські острови і т. д., одначе не післали туди японці досконалого товару. Згаданий шведський інжинір спитався в Голяндській Індії маляйських селян, чи добрі є японські вироби. Вони відповіли:

— Ми купили ті вироби раз, два рази, тому, що були дуже дешеві. Одначе набудуче будемо знову купувати европейські вироби. Вони, щоправда, дорожчі, зате далеко ліпші.

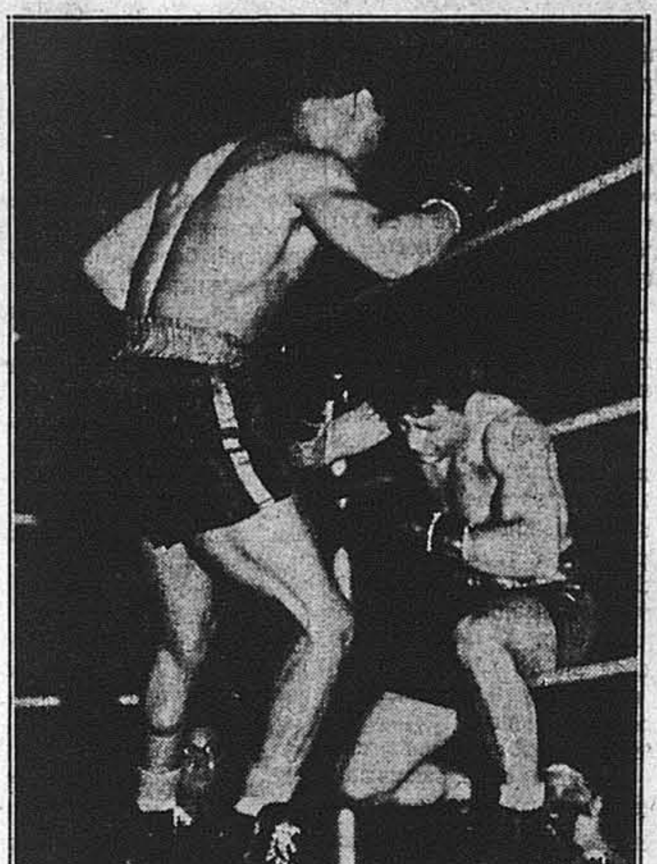
І всі люди на Далекому Сході говорять таксамо. Японські товари на око гарні, манять покупця, та скоро покажуться їх недомагання. Вони просто недосконалі. З цієї то причини Японія вже сьогодні витратила багато ринків збуту, які була здобула в попередніх роках. Якнайнижча плата робітників, страшно скоре темпо праці, роблять „на алярм", нема надто великого виробу товарів, а це все є виною, що японський експорт є у відвороті. Скорість мститься.

ЗО СПОРТУ.

Сцена з кулачного бою між Генрієм Армстронгом, визначним муринським боксером легкої ваги, та Ал. Ситрином у Сан Франсіско. Суддя признав перемогу Армстронгові.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

МЕНЧЕСТЕР, Н. Г.

Коляда но Рідну Школу.

З нагоди нового року члениці від. 45 Союзу Українок ходили по хатах з колядою на Рідну Школу і заколядували $39.55. Розходу було 50 ц. Решту грошей розділено: на Вищу Школу в Стемфорді $17 і $22.05 не Рідну Школу. Останню суму вислано через Обєднання на призначену ціль.

Анастасія Кухар.

—o—

БЕРГЕНФІЛД, Н. ДЖ.

На інвалідів.

На срібно-весільній забаві 6 лютого ц. р. в громадян Василя і Пиги Романюків у Бергенфілді Юстина Ремез і Т. Пітула зібрали на українських інвалідів $6.25. Гроші вислано через Обєднання.

П. Задорецький.

—o—

БОФАЛО, Н. Й.

З забави на Рідну Школу і політичних вязнів.

Союз Українок від. 49 в Бофало вислав через Обєднання $60 на потреби в Рідним Краю: З того $45 на Рідну Школу і $15 на політичних вязнів. На ту ціль жінки влаштували замісць коляди картяну забаву і баль в салі при церкві св. Николая, з чого чистого доходу прийшло $90. Половину з того дано на церкву, як було наперед проголошено, а другу половину вислано на Рідну Школу.

Крім того влаштовано іншу імпрезу, з якої вислано на політичних вязнів $15.

Наше жіноцтво зорганізоване в Союзі Українок, часто уладжує подібні імпрези. В минулім році наш відділ розіслав на ріжні народні цілі $250. З того видно, що жінки згуртовані в Союзі Українок, свідомі українські патріотки і народнє добро лежить їм на серці.

Марія Бабала, рек. секр.

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ.

(91)

Чим довше Джейн приглядалася до слідів, тим більше здивування находило на неї. Це справді так виглядало, наче Анета нагло унеслася в повітря. „Люди не розпливаються в повітрю", запротестувала сама собі Джейн. „Одиноким місцем, на якім вона могла опинитись, є ось це дерево", З тими словами Джейн легко видряпалася по пні дерева на галузь.

„Але вона не могла так легко вискочити на дерево, як це ви зробили", заговорив Бравн. „Вона так не скакала. Автім, колиб навіть вона й вискочила на дерево, то булаб лишила за собою сліди. Ось погляньте на мої сліди". Члени гурта поглянули й справді знайшли велику ріжницю. „Її хтось підняв у повітря", заговорила Джейн.

„Підняв?" — заговорили всі здивовано. Тимчасом Джейн робила дальші розшуки, наче вправлений детектив. У першій мірі вона побачила на корі дерева сліди якихось босих ніг. А розглядаючись далі, побачила деякі галузки повідтинані ножем, щоб у той спосіб зробити в листю отвір для наглядування. Тепер уже Джейн не сумнівалася, що хтось інший був замішаний у тому.

„Це був якийсь чоловік, правдоподібно дикун", знов відізвалася згори Джейн. Та по тих словах вона сіла сама на гиляку і почала роздумувати, чому Анета не крикнула. В який спосіб цей дикун, чи хто він там був, схопив її так, що вона не крикнула? Джейн була жінка великої відваги. Вона бачила вже неодно, а всетаки отся таємниця поважно її затурбувала.